

SKÖTSELPLAN

Skogsby lund

S K Ö T S E L P L A N för

naturreservatet Skogsby lund

Mörbylånga kommun, Kalmar län

Naturvårdsförvaltare: Skogsvårdsstyrelsen i Kalmar län

Planen fastställd 1985-04-10 av länsstyrelsen i Kalmar län efter samråd med statens naturvårdsverk. Fastställelsen omfattar inte den ekonomiska utredningen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	<u>Sid</u>
FÖRORD	5
I ALLMÄN BESKRIVNING	6
1. Administrativa data	6
2. Grund för beslut samt föreskrifter	6
3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden	8
3.1 Naturförhållanden	8
3.2 Kulturhistoriska förhållanden	9
3.3 Fornminnen	10
3.4 Tillgänglighet	10
3.5 Slitage- och störningskänslighet	10
3.6 Anordningar för allmänheten	10
3.7 Källor	10
II PLANDEL	11
1. Disposition och skötsel av mark och vatten	11
1.1 Övergripande mål	11
1.2 Generella riktlinjer och åtgärder	11
1.2.1 Hävd av skogsområdet	11
1.3 Behandling av skötselområden	11
1.4 Förslag till övriga åtgärder	12
2. Anordningar för allmänheten	12
2.1 Övergripande mål	12
2.2 Riktlinjer och åtgärder	12
2.2.1 Tillgänglighet - kommunikationer	12
2.2.2 Anordningar	12
2.2.3 Renhållning	13
2.2.4 Information	13
3. Tillsyn	13
4. Dokumentation av utförda åtgärder	13
5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen	14
5.1 Ekonomisk utredning	14
5.2 Finansiering av naturvårdsförvaltningen	14

Bilagor

1. Karta, skala 1:10 000
2. Skötselplanekarta 1
3. Skötselplanekarta 2
4. Blankett för dokumentation av utförda åtgärder
5. Ekonomisk utredning

FÖRORD

Skötselplanen är ett praktiskt handlingsprogram för dispositionen och skötseln av naturvårdsobjektet. Planens huvudinriktning bestäms av ändamålet med naturvårdsobjektet och de föreskrifter som meddelats i beslutet. Den består av två huvuddelar, dels en allmän beskrivning av området, dels en plandel.

Till grund för skötselplanen har legat ett förslag som varit på remiss till markägare, berörda myndigheter och lokala ideella föreningar. Planförslaget upprättades under 1984 av Lennart Nilsson.

Skötselplanen gäller i princip utan tidsbegränsning. Översyn av planen bör dock göras med ca 10 års intervall.

Skötselplanen är av detaljerad typ.

I ALLMÄN BESKRIVNING

1. ADMINISTRATIVA DATA

<u>Skyddsform</u>	Naturreservat
<u>Beslutsdatum</u>	1972-02-24
<u>Kommun</u>	Mörbylånga
<u>Registerområde</u>	Torslunda socken
<u>Läge</u>	Topografisk karta 4G NO/4H NV Ekonomisk karta 4G 5i Reservatet är beläget strax sydväst om Ölands Skogsby
<u>Area</u>	2,6 ha
<u>Fastighet</u>	Skogsby 3:3
<u>Markägare</u>	
<u>Naturvårds- förvaltare</u>	Skogsvårdsstyrelsen

2. GRUND FÖR BESLUTET SAMT FÖRESKRIFTER

Grund för beslutet

Området förklarades genom beslut 1937-03-30 som fridlyst naturminnesmärke. Som grund för fridlysningen åberopades områdets karaktär av en typisk öländsk löväng. Enligt övergångsbestämmelserna till gällande naturvårdslag överfördes Skogsby lund till naturreservat. Syftet med reservatet kom härvid att ändras och avser nu att bibehålla områdets lundkaraktär.

Föreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 8 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares rätt att förfoga över
fastighet inom reservatet -----

Det är förbjudet att

1. uppföra byggnad,
2. inrätta upplag eller verkställa schaktning, fyllning, sprängning, dikning eller annan liknande åtgärd,

3. bedriva täkt,
4. utföra skogskultur,
5. verkställa plöjning eller annan mekanisk markberedning eller använda växtnäringssämne eller kemiskt bekämpningsmedel,
6. utan länsstyrelsens tillstånd verkställa röjning,
7. anlägga väg eller stig eller framdraga ledning,
8. upplåta plats för tältning eller uppställande av husvagn.

Förbudet vid I:7 skall dock ej utgöra hinder mot förbättring av befintlig körväg vid naturreservatets östra gräns.

B. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Med stöd av 9 § naturvårdslagen förpliktigar länsstyrelsen markägaren att tåla gallring, röjning och andra för naturreservatets skötsel erforderliga åtgärder, uppställande av sopkärl och liknande anordningar samt åtgärder för utmärkning av området.

C. Föreskrifter med stöd av 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet

Det är förbjudet att

1. skada eller borttaga fasta naturföremål eller ytbildningar,
2. skada eller borttaga levande eller döda träd, buskar eller växter, blomplockning härunder inbegripen,
3. medföra okopplad hund,
4. skada eller borttaga befintliga hägnadsanordningar,
5. framföra motordrivet fordon eller annat transportmedel,
6. tälta eller uppställa husvagn,
7. uppgöra eld.

D. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen

1. Naturreservatet skall i naturvårdshänseende vårdas och förvaltas av skogsvårdsstyrelsen i länet i samråd med markägaren. Härvid skall bl a föreskrifterna vid 2. och 3. här nedan beaktas.

2. Den nuvarande lundkaraktären skall bibehållas. Överståndare, främst eken, skall såvitt möjligt bibehållas. Lätta gallringar får dock göras i busk- och trädskiktet bland annat i vad avser björk, al och hassel.
3. Naturreservatet skall utmärkas på platsen i enlighet med statens naturvårdsverks anvisningar i ämnet.

3 ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

3.1 Naturförhållanden

Geologi

Berggrunden i reservatet utgörs av den kambriska paradoxissimussandstenen. Endast ett par hundra meter öster härom vidtar den röda limbatakalkstenen.

Berget överlagras av en lerig morän. Över moränen finns ett mycket tunt lager av svallsand. I omgivningarna är svallsandslagret betydligt mäktigare och på jordartskartan kommer reservatet därför att framträda som ett "fönster". Svallsandens dominerande kornstorlek är grovmo. I den del av reservatet som gränsar mot alkärret har ett tunt torvlager bildats ovanpå svallsanden.

Vegetation

Reservatet utgörs av en väl sluten lund. Den högre vegetationen är flerskiktad och domineras av gamla överståndare av ek. Flera av dessa har vidsträckta kronor vilket visar att de vuxit upp under goda ljusförhållanden. Det under trädskiktet är betydligt artrikare och de vanligaste trädslagen är lönn, apelf, björk och alm. Invid kärret i söder finns inblandning av al och enstaka hamlad ask förekommer här och var.

I det övre buskskiktet är hasseln helt dominerande. De allra flesta är mycket gamla och grova. Det lägre buskskiktet består huvudsakligen av hagtorn, men här finns även exemplar av olvon, brakved, måbär och korne'll.

Fältskiktet är präglad av den ringa ljustillgången och består huvudsakligen av våraspektsarter, med blå- och vitsippa som de vanligaste. Under sommaren är fältskiktet glest och bland de dominerade arterna märks humleblomster, skogsviol och lundgröe. I fuktigare delar är älgörten vanlig och invid alkärret finns riklig förekomst av skavfräken. Ställvis kan ibland murgrönan vara marktäckande.

Djurliv

I reservatet har ekologiska stationen i Skogsby forskat kring humlornas kemiska språk. Av resultatet framgår att det finns ett flertal arter humlor av släktena *Bombus* och *Psithyrus*.

Reservatets övriga djurliv är okänt.

Landskapsbild

Området får anses ha stort landskapsmässigt värde. Lunden ger omväxling åt det annars trädlösa och enformiga jordbrukslandskapet.

Hydrologi

Grundvattendelaren i området utgörs av den strandvall som ligger uppe på landborgskanten och som landsvägen är uppbyggd på. På grund av strandvallens höga infiltrationsförmåga kommer den faktiska grundvattendelaren att ligga ett par hundra meter öster om krönvallens högsta punkt och i nordost-sydvästlig riktning.

Reservatet tillförs sålunda grundvatten från sydost. Transporten sker huvudsakligen i svallsandslagret och på grund av att detta är mycket tunt i reservatet kommer ett läckage av grundvatten att ske. Detta yttrar sig i det alkärr som utbildats i reservatets sydöstra del. Grundvattnet infiltrerar så småningom den leriga moränen och i den centrala delen av reservatet återfinns grundvattenytan i moränens övre delar.

3.2 Kulturhistoriska förhållanden

Liksom flertalet av de öländska lundarna har Skogsby lund ursprungligen utnyttjats som ängsmark. Vid avmätningen 1736 tillhörde reservatet två olika skiften, ett nordligt och ett sydligt. Gränsen gick 60-70 m norr om stenmuren i södra gränsen. Båda skiftena beskrivs som "ängens hag", vilket troligen innebar att de bestod av inhägnad ängsmark som tidvis utnyttjades för bete.

Vid storskiftet 1783 och enskiftet 1823 är beskrivningen ännu mer kortfattad och om skiftena heter det kort och gott: "Hag". Skiftena upptas under rubriken "Ängsmark och Lundar" vilket innebär att någon ändrad markanvändning troligen inte har skett. Reservatets skötsel vid denna tid skiljde sig nog inte från andra ängsmarker. Möjligen är benämningen "hag" ett uttryck för att dessa ängar betades något mera än omgivande ängsmark.

Efter att ängsskötseln upphörde i början av 1900-talet kom området successivt att växa igen. Då man 1937 förklarade Skogsby lund som naturminnesmärke hade den fortfarande kvar sin lövängsstruktur och vid fridlysningen ansågs den vara en typisk öländsk löväng. Eftersom ängsskötseln inte återupptogs så försvann lövängsstrukturen och kom att växa igen. Idag är därför reservatet istället en ganska typisk öländsk lund.

3.3 Fornminnen

Vid fältarbetet upptäcktes ett stensträngssystem i reservatet. Stensträngarnas läge framgår av bilaga 3 och består av stora granitblock. Fornminnena härstammar från järnåldern och användes som hägnader i den då omfattande boskapsskötseln.

3.4 Tillgänglighet

Reservatet är besvärligt att nå då bra tillfartsväg och parkeringsplats saknas. Brukningsvägen utmed reservatets norra sida används av ortsbefolkningen men är inte lämplig då man måste köra över privat tomtmark. Bäst är därför att parkera på lämpligt ställe utmed landsvägen och gå till fots ner. Närmaste busshållplats ligger vid folkhögskolan.

3.5 Slitage- och störningskänslighet

De fuktiga delarna av området är mycket slitagekänsliga och man bör därför undvika att dra stigar i dessa delar. De fuktigaste partierna återfinns i reservatets södra och sydöstra delar. Lundens övriga delar är måttligt slitagekänsliga. Vid tramp kommer gräsen att öka och örterna att minska i frekvens. Vegetationen kommer dock att vid upphört slitage att återhämta sig relativt snabbt.

3.6 Anordningar för allmänheten

Anordningar saknas idag.

3.7 Källor

Vid skötselplanens utförande har jordartskarta och lantmäteriakter använts.

II PLANDEL

1. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1.1 Övergripande mål

Målsättningen med reservatets skötsel är att bibehålla områdets lundkaraktär. Lunden får utvecklas fritt utan någon särskild skötsel.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

1.2.1 Hävd av skogsområdet

Mål: Att bibehålla områdets lundkaraktär.

Riktlinjer och åtgärder: Vegetationen i reservatet får utvecklas fritt.

1.3 Behandling av skötselområden

På grund av reservatets homogena struktur och likhet i föreslagna skötsel har en indelning i skötselområde inte ansetts nödvändig. Dock har två underområden urskiljts för att en prioritering av skötseln ska kunna göras.

Skötselområde 1 (2,6 ha)

Beskrivning: Ek-hassel-lund med grovstammiga ekar i det övre trädsiktet. Mellan ekarna finns ett lägre och mer artrikt trädsikt. Vanligaste trädslagen är lönn, apel, björk och alm. Invid kärret i södra delen finns inblandning av al. I det övre busksiktet är hasseln helt dominerande av vilka flertalet är gamla och börjar självdö. De lägre buskarna består främst av hagtorn, men här finns även måbär, olvon, brakved och kornell.

Fältfloran är huvudsakligen av våraspektstyp med blåsippa och vitsippa som de vanligaste arterna. Bland övriga arter kan nämnas humleblomster, skogsviol, blåhallon och lundgröe. Invid kärret i södra delen är skavfräken och älgört dominerande. I hela reservatet finns en riklig förekomst av murgröna. Den finns både på mark och långt uppe i trädkronorna.

Mål: Lund.

Åtgärd:

Istandsättningsåtgärd:

Underhållsåtgärd: Skogsområdet får utvecklas fritt.

1.4 Förslag till övriga åtgärder

I reservatet har inga inventeringar gjorts. Detta är en brist och en grundläggande vegetationsinventering bör därför genomföras. Minimikravet är att en artlista över reservatets flora upprättas. Några provytor eller profiler bör även inventeras och göras permanenta så att undersökningen kan reproduceras.

Kontroll bör göras ungefär vart 10:e år. Härvid ska vegetationsinventeringen upprepas, liksom en tidigare gjord fotodokumentation.

Kontrollen ska följas av en översyn av skötselplanen. Härvid skall ändring ske i de fall skötseln inte uppfyller reservatets syfte.

2. ANORDNINGAR FÖR ALLMÄNHETEN

2.1 Övergripande mål

Planeringen för friluftslivet skall inriktas på att informera och kanalisera besökarna.

2.2 Riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Tillgänglighet - kommunikationer

Beskrivning: Besökare kan nå reservatet med privat fordon eller allmänna kommunikationer. På grund av läget får man dock gå de sista 600 metrarna.

Åtgärd: Ingen ändring av nuvarande förhållande.

2.2.2 Anordningar

Stigar m m

Beskrivning: Stigar i reservatet saknas idag. Från nedan föreslagna parkeringsplats till reservatet finns mindre brukningsvägar av olika kvalitet, varav den sista biten genom angränsande lövskogsområde är igenvuxen.

Åtgärd: Om behov finns bör en stig anläggas. Förslag till ungefärlig sträckning framgår av bilaga 3. Den slutliga sträckningen bestäms i fält under vår eller försommar för att undvika blöta partier. Markeringen görs med låga trästolpar med målad överände och de sätts så glest som möjligt.

Förhandlingar med markägaren ska genomföras om att utnyttja hans brukningsvägar samt att röja upp den igenväxta sista delen. Stättor ska sättas upp för att man lätt ska kunna komma över muren norr om reservatet samt ute vid landsvägen.

Parkeringsplats

Beskrivning: Parkeringsplats saknas i direkt anslutning till reservatet. Cirka 500 meter nordost om lunden finns en stor parkeringsplats som tillhör Ölands Skogsbys folkhögskola.

Åtgärd: Kontakt ska tas med folkhögskolan om att få utnyttja deras parkeringsplats.

2.2.3 Renhållning

Beskrivning: Sanitära anordningar saknas.

Åtgärd: På grund av ett lågt besökarantal finns idag inget behov av sanitära anordningar.

2.2.4 Information

Beskrivning: Informationsskyltar saknas.

Åtgärd: Informationsskyltar skall sättas upp vid parkeringsplats och på lämplig plats invid reservatet.

3. TILLSYN

Tillsynen ska naturvårdsförvaltaren svara för.

4. DOKUMENTATION AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER

Naturvårdsförvaltaren skall dokumentera utförda åtgärder genom att ange

- * skötselområde
- * utförd åtgärd, inkluderar även antal och typ av betesdjur samt betessäsong om skötselområdet betas
- * år och månad för åtgärdens utförande
- * dagsverksåtgång/kostnad
- * vem som utfört åtgärden (naturvårdsförvaltare, markägare, beredskapslag eller annan)
- * finansiering (vårdanslaget, AMS-medel etc)
- * ev notering om åtgärdens effekt eller om annat av intresse inom naturreservatet, t ex slitage och andra störningar på friluftslivet.

Denna dokumentation skall utgöra underlag vid ev revidering av skötselplanen.

Bilagd blankett "DOKUMENTATION AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER" (bilaga 4) skall användas för denna dokumentation.

5 FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

5.1 Ekonomisk utredning

En ekonomisk utredning avseende kostnader och intäkter för naturvårdsförvaltningen har utförts. Utredningen återfinns som bilaga 5.

5.2 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Bekostas av staten: Åtgärder som rör istandsättning och underhåll av mark och vatten samt anordningar för allmänheten jämte renhållning och tillsyn.

Istandsättningsåtgärder bör om möjligt utföras med statliga beredskapsmedel.

Löpande underhåll finansieras med anslaget "Vård av naturreservat m m" och/eller statligt beredskapsarbete. Renhållning och tillsyn finansieras med anslaget "Vård av naturreservat m m".

KARTA

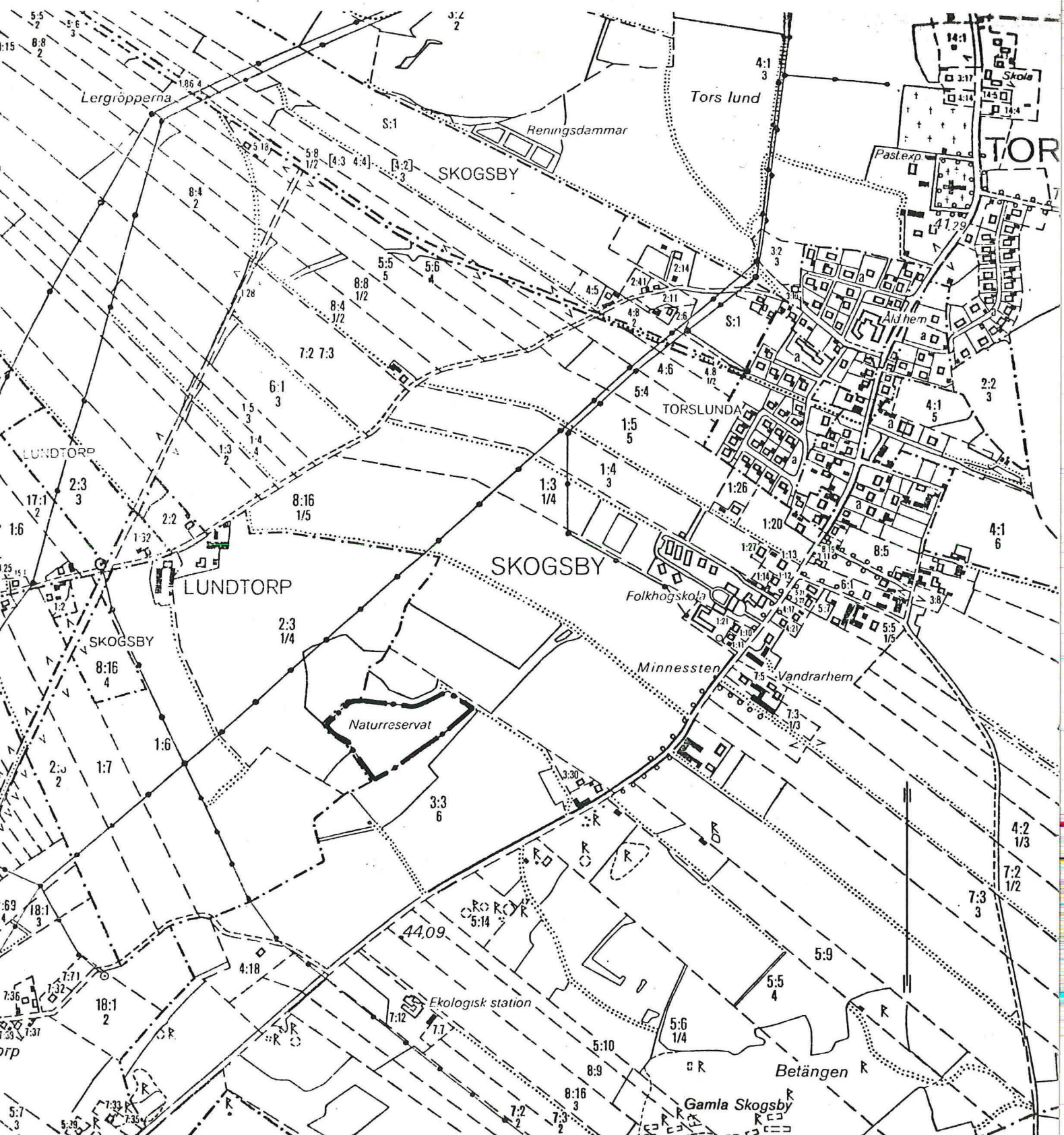
SKOGSBY LUND

Mörbylånga kommun, Kalmar län

Kartunderlag: Utdrag ur fastighets-
karta 046 58 (beteckningar, se teck-
enförklaring på ekonomiskt kartblad)

— • — Gräns för naturreservat

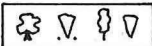
Skala 1:10 000

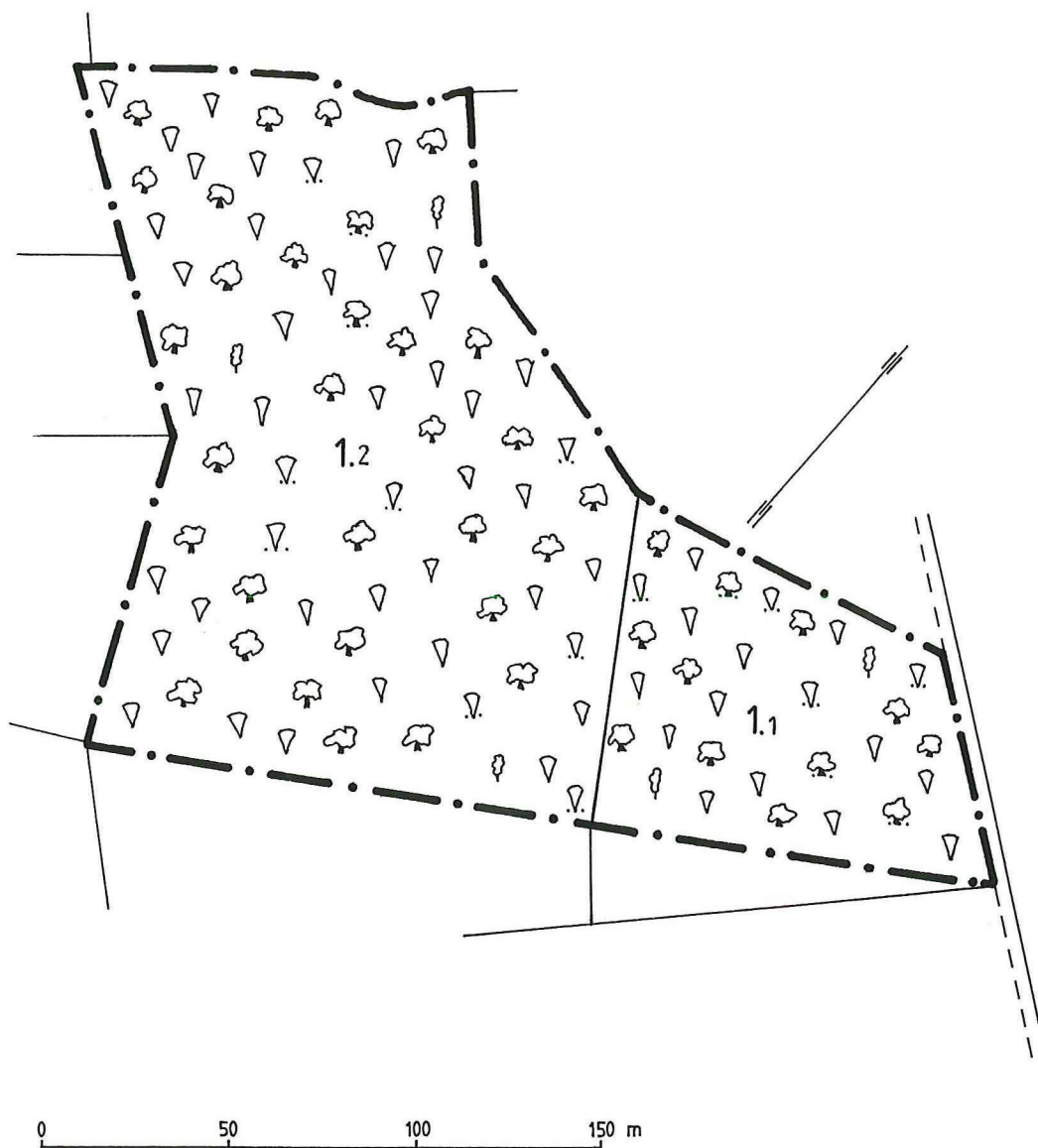

SKÖTSELPLAN EKARTA 1

SKOGBY LUND

Mörbylånga kommun, Kalmar län

— • —	Gräns för naturreservat
—	Gräns för skötselområde
1	Skötselområdesnummer
2	Nummer på del av skötselområde
---	Brukningsväg
	Ek-hassel-lund

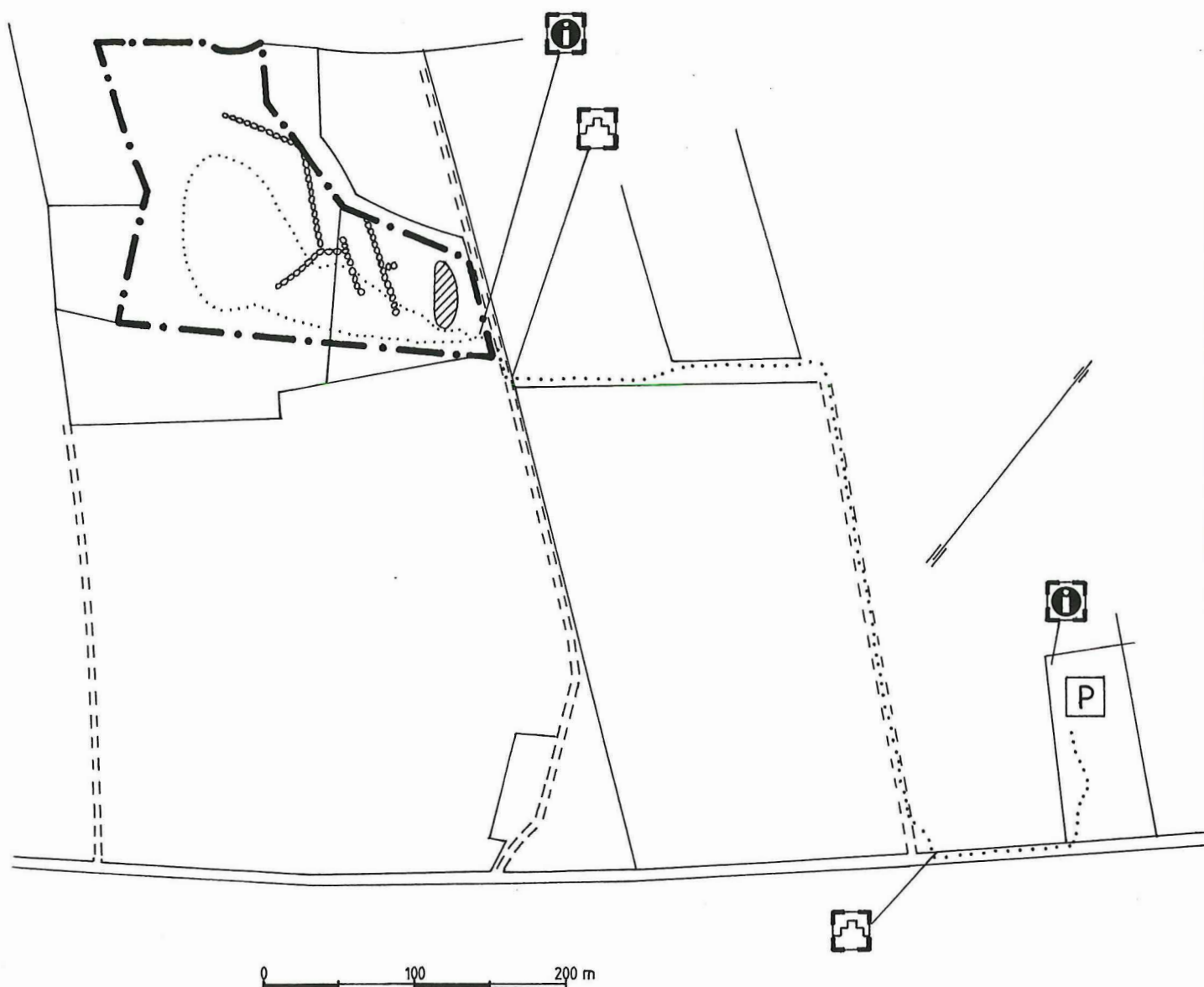

SKÖTSELPLANEKARTA 2

SKOGSBY LUND

Mörbylånga kommun, Kalmar län

— • —	Gräns för naturreservat
[P]	Parkeringsplats
.....	Föreslaget vandringsspår
.....	Föreslagen stig
.....	Stensträng
[i]	Föreslagen stätta
[i]	Föreslagen inform.skylt
==	Allmän landsväg
---	Brukningsväg
	Ekologiska stationens forskningsområde

Naturvårdsobjekt:

Kommun:

År:

DOKUMENTATION AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER

Sköts.- område	Utförd åtgärd (inkl. bete)	År Månad	Dagsv.åtgång/ kostnad	Åtgärd utförd av	Finansiering	Ev notering av åtgärdens effekt, etc

Naturvårdsobjekt: Skogsby lund

UTREDNING AV KOSTNADER OCH INTÄKTER FÖR NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Kommun: Mörbylånga

Undantagen från fastställelse enligt 9 § NVF

Län: Kalmar

Upprättad

Skötsel- område Skötsel- objekt nr	Typ av åtgärd	K o s t n a d e r				I n t ä k t e r			
		Arbetskraftsbehov i normaldagsverken		Investeringsbehov (avser material, maskiner etc) i kr		Typ av intäkt	Kr		
		Bå 1-5	Bå 6-10	Bå 1-5	Bå 6-10		Bå 1-5	Bå 6-10	
		1	2	3	4		5	6	
	<u>Istandsätt- ningsåtgärder</u>								
	ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV								
	Markering av stig	2		500					
	Stättor	4		1000					
	Informations- skyltar	1		2000					
	SUMMA	7		3500					

Naturvårdsobjekt: Skogsby lund

UTREDNING AV KOSTNADER OCH INTÄKTER FÖR NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Kommun: Mörbylånga

Undantagen från fastställelse enligt 9 § NVF

Län: Kalmar

Upprättad

Skötsel- område Skötsel- objekt nr	Typ av åtgärd	K o s t n a d e r				I n t ä k t e r			
		Arbetskraftbehov i normaldagsverken		Investeringsbehov (avser material, maskiner etc) i kr		Typ av intäkt	Kr		
		Bå 1-5	Bå 6-10	Bå 1-5	Bå 6-10		Bå 1-5	Bå 6-10	
		3		4			5	6	
	Underhålls- åtgärder								
	ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV								
	Underhåll och tillsyn	4	4						
	Renhållning	2	2						
	TILLSYN	5	5						
	DOKUMENTATION	3	3						
	SUMMA	14	14						